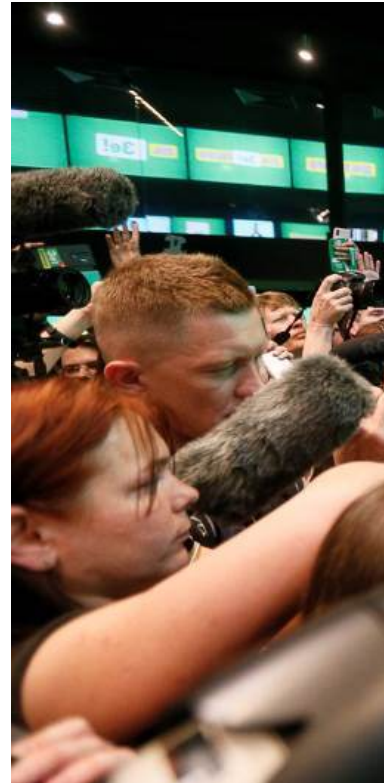

После победе глумца Володимира Зеленског на председничким изборима у Украјини, та земља ће постати једина на свету, поред Израела, у којој су и председник и премијер Јевреји, пише израелски лист на енглеском језику, "The Times of Israel".

Пошто Зеленски положи заклетву, његов премијер, бар неко време, а највероватније до парламентарних избора који су заказани за октобар ове године, биће Володимир Гројсман, јеврејски политичар који је био градоначелник града Винице.

За неке од критичара власти досадашњег председника Петра Порошенка, успех помало недефинисане кампање политички неискусног Зеленског, комичара по вокацији, није био изненађујући, нарочито у светлу опште озлојеђености због Порошенковог "истрајавања у корупцији", имајући у виду да је он 2014. изабран на платформи која је најављивала опште мере управо на том фронту.

За неке је, међутим, необично како је Зеленски тако убедљиво победио на изборима (73,2 одсто гласова, наспрам 25,3 одсто за Порошенка), упркос томе што је његово јеврејско порекло (његова мајка Рима је Јеврејка, а он сам је више пута током кампање у шали указивао на то) добро познато у Украјини, за коју Русија и још неки критичари тврде да је имала и данас има озбиљан проблем са антисемитизмом, наводи Тхе Тимес оф Израел.

"Замислите чистокрвног Јеврејина, глумца са изгледом Шолома Алејхема (водећег јеврејског књижевника рођеног у царској Русији, данашњој Украјини, из друге половине XIX века и с почетка XX века), како побеђује у земљи где је усвојен закон о величању нацистичких злочинаца", написао је руско-израелски колумниста Авигдор Ескин, у својој анализи објављеној почетком месеца у руској, невладиној новинској агенцији Регнум.

Ескин је, међутим, у колумни о Зеленском мање пажње посветио наводима о широко распрострањеном антисемитизму у Украјини, а много више проблемима у медијима и пропаганди Русије, која се оружаном сукобила са Украјином због полуострва Крим, које је и анектирала у марту 2014.

Но, Ескинова тврдња о украјинским законима који "глорификују нацистичке злочинце" није нетачна, а Русија није усамљена у критикама на рачун Украјине по овом и другим питањима која су у вези са антисемитизмом.

Прошле године је израелска влада у годишњем извештају о антисемитизму означила Украјину као "проблематичну, регионалну тачку".

"Уочљив изузетак у опадању тренда антисемитских инцидената у источној Европи била је Украјина, где се удвостручио број забележених антисемитских напада у односу на 2017. годину, премашивши тако укупан број свих инцидената пријављених у том региону", наводи се у извештају и додаје да је 2017. у Украјини било више од 130 пријављених антисемитских инцидената.

Такође, прошле године је више од 50 америчких конгресмена осудило украјински закон који, како су навели, "глорификује сараднике са нацистима", што се највише односи на одлуку украјинског парламента да се као државни празник обележава рођендан украјинског националистичког лидера из Другог светског рата, сарадника нациста, Степана Бандере, повезаног са масакром у региону Волиније, на граници са Пољском, у којем је убијено око стотину хиљада Пољака, углавном жена и деце.

Према украјинском закону, Бандера је окарактерисан као "истакнути активиста и теоретичар украјинског националног ослободилачког покрета".

Амерички конгресмени су у писму на ову тему навели да је "посебно проблематично то што украјинска влада подржава глорификацију нациста".

Они су указали на церемоније, гестове и законе у којима се одаје пошта лидерима Организације украјинских националиста (на чијем челу је био Бандера) и Украјинске устаничке армије (на чијем челу је био генерал Роман Шухевич), који су се током Другог светског рата борили на страни нацистичке Немачке, и чији војници су учествовали у злочинима против Јевреја и осталих.

Порошенкова влада је у великој мери охрабривала глорификацију ових војника и лидера као бораца за украјинску слободу, који су, према њеним тврдњама, сарађивали са Немцима само у борби против Совјетског Савеза. Неколико градова широм Украјине назвало је улице по Степану Бандери, који је пре доласка Порошенка на власт отворено величан само на западу земље.

У међувремену, у западном граду Љвиву (Лавов), националисти су довољно охрабрени од стране градских власти да затраже дозволу да обележе годишњицу 14. галицијске дивизије Вафен СС-а, који је био познат по суровости, фанатизму и бескрупулозности. Годишњица је обележена парадом мушкараца у нацистичким СС униформама по улицама града.

Такве ствари биле су незамисливе за време Виктора Јануковича, корумпираног претходног председника који је смењен у мајданској револуцији 2013, окончаној избором Порошенка за првог човека Украјине. Јанукович се пажљиво трудио да не изгуби везу ни са Русима у Украјини, ни са Русијом, својим моћним суседом на истоку, те је био мање толерантан према овим националистичким феноменима.

Зеленски је на ову тему рекао само да он лично не подржава величање људи, попут Бандере, кога је описао као "хероја неких Украјинаца". То је била приметно резервисана формулација, наспрам безрезервног дивљења фигурама као што је Бандера од стране званичника у време Порошенка, оцењује Тхе Тимес оф Израел. И сама председничка кампања имала је нека обележја антисемитизма.

У неким крајње десничарским круговима, сматрано је да је рад Зеленског на телевизији која је у власништву јеврејског милијардера Игора Коломојског, заправо доказ да је нови украјински председник део "јеврејског завереништва". Међутим, управо је то Зеленског учинило популарним у неким другим националистичким круговима, који цене репутацију Коломојског као "жестоког патриоте".

Александер Пали, утицајни политички аналитичар који подржава Порошенка, изазвао је прошлог месеца контроверзе када је на Фејсбуку написао да упркос "поштовању" према Јеврејима и неким Русима, "председник Украјине треба да буде Украјинац и хришћанин, као што је то апсолутно већина Украјинаца.

Оваква реторика шокирала је око 300.000 украјинских Јевреја, чији преци су трпели вековима уназад насиље антисемита, а нарочито су страдали у време холокауста, па и неколико деценија после завршетка Другог светског рата њихов положај није био сјајан.

Филозоф Бернар-Анри Леви, француски Јеврејин, у интервјуу са Зеленским, објављеним раније овог месеца у недељнику Ле Поинт, такође је алудирао на крваву историју украјинских Јевреја. Леви је у интервјуу написао да је 41-годишњи Зеленски, син научника који су живели у градићу Криви рог, недалеко од највеће совјетске војне базе у Украјини, "то постмодерно дете, нови доказ да је вирус антисемитизма истребљен" након револуције.

Не поричући своје јеврејско порекло, Зеленски је одбио да о томе више говори у интервјуу, додао је Леви. На ову тему је Левију одговорио у за њега типичном маниру хумора на сопствени рачун: "Чињеница да сам Јеврејин једва да чини 20 од моје подуге листе грешака".

Зеленски, чија мајка Рима је Јеврејка, управо је оваквим шалама задобио поверење украјинске публике, као звезда серије "Сервант оф тхе Пеопле" (Слуга народа) – у којој игра наставника, који захваљујући невероватном сплету околности, постаје председник Украјине. Он је своју кандидатуру у стварном животу објавио у јануару, и одмах је постао фаворит.

Глумачка популарност му је омогућила да победи и на плану необичне, помало

недефинисане председничке платформе, али и да га издвоји из плејаде његових професионалних, политичких ривала, са њиховим склоностима ка преувеличавању и националистичким слоганима.

На пример, када га је један новинар питао какав ће однос имати са руским председником Владимиром Путином, Зеленски се вратио својим комичарским коренима, рекавши: "Разговараћу с њим у нивоу очију", алудирајући на чињеницу да су обојица сличне висине, нижи за око 14 центиметара од Порошенка, који је висок 184 цм.

Лидер Јеврејске заједнице у Украјини, Едуард Долински, сматра да та "врцава" црта Зеленског да га не можете ухватити "ни за главу ни за реп", заправо представља висок ниво несигуности.

"Мораћемо да сачекамо и видимо какав ће председник Зеленски бити. Оно што је јасно је да је пропао покушај Порошенка да јача национализам. Украјинци су рекли да желе промену. И, осећам оптимизам", рекао је Долински, који је отворено критиковао неке политичке потезе Порошенкове администрације.

(Н1)